
"Arriba, Escuadras, a vencer..."

Monòleg interior (de l'obra del grup L'Entaulat Mort el gos, queda la ràbia, formada per peces breus de diversos autors valencians)

per Rodolf Sirera

Personatges

L'HOME
EL FUNCIONARI
EL CAPELLÀ
LA DONA
L'AMIC

Escenari en penombres. L'ambient, més que no el decorat, suggereix l'interior d'un cinema de barri dels anys de la postguerra. Llum concentrada sobre el centre de l'escena: una butaca de fusta, i un home d'uns trenta-cinc anys segut en ella. Humilment vestit, roman immòbil, el rostre inexpressiu, il·luminat pel continu contrast d'ombres i de claror que prové de la projecció que té lloc a la pantalla. Aquesta pantalla, invisible pels espectadors, se suposa plaçada més enllà de la bateria, i, consegüentment, l'home es troba sempre completament obert, de cara al públic. Les accions dramàtiques que aniran desenrotllant-se paral·lelament al text de la veu en off, s'actuaran en zones especialment il·luminades per cadascuna d'elles, als laterals o al fòrum. Cal remarcar que el text en off, que correspon al procés dels pensaments del personatge, no ha de ser dit directament en escena per ell mateix. L'actor, doncs, no es mou —excepte a la fi de l'obra—, ni tampoc no parla durant el transcurs de tota aquesta. Convé que el text en off es munte amb acotacions musicals i parlaments en segon terme, que formarien part de la banda sonora del «No-Do» que, suposadament, s'està projectant davant els ulls del personatge. L'obra s'inicia amb la tan coneguda i característica sintonia del noticiari.

VEU EN OFF: Una altra volta la mateixa història... Com si no en tinguérem prou, tots nosaltres... Història d'això no en tenim ja, però el que són històries... I així cada setmana... Vas al cine per oblidar-te'n, però quan menys t'ho penses, ja els tens una altra volta al davant teu... Mirant-te des de la pantalla... Repetint gestos, paraules i posats... Que no te n'isques de la fila, em fa l'ullet, fill de sa mare... Per què no véns i m'inaugures una casa, que la meua té les parets que es cauen, i quan plou s'empanana? O és que es penseu que amb el que guanyo m'arriba pel lloguer d'un palau? *Rojos, abster-se*. I què volien que fera? Com si a una guerra així la gent com jo, la gent sense importància, pot escollir-ne el bàndol! Al cap i a la fi jo no m'hi vaig aixecar contra ningú, no? Era el govern legal, ja veus, i ara resulta que els legals eren ells. I a mi això tant se me'n donava. Jo mai no he fet política. Però t'arriba l'ordre de mobilització, i no vas a negar-te. Vull dir que això d'anar o no a la guerra no és com anar als bous...

Entre les ombres, a un lateral, es destaca la figura, tènuement il·luminada, del FUNCIONARI.

FUNCIONARI: *¿Y dice usted que no ha visto a su primo desde entonces? ¿Sabía usted que su primo era de la FAI? Pues no dio ése pocos paseos, allá, en su pueblo... Piénselo bien... No quiera ser quijote, que se juega usted el certificado de buena conducta... Y ya sabe usted que, en este país, sin certificado, y sin ser adicto, se las va a ver bien negras...*

VEU EN OFF: Ben negres se les hem vist tots des que va acabar la guerra. Tres anys matant-se els uns als altres, i encara estem pitjor que abans. Ja m'ho deia el meu cunyat, l'Eugeni... L'Encarna no vol ni sentir parlar d'ell. I què en sabrà l'Encarna...? L'Eugeni era de la quinta columna, i el primer d'abril el criden a *Jefatura*, i li donen la camisa blava i la pistola: *Ten, camarada, arriba España... Arriba España*, i era el secretari de la Casa del Pueblo! T'ha faltat temps per canviar de camisa, diu l'Eugeni. Jo ajudava els nacionals perquè sóc catòlic, però m'agrada que els homes, pensen el que pensen, siguem, sobretot, això, homes, i que estiguen a les verdes i a les madures: jo no desfille amb tu, mentre els teus amics estan ara als camps de concentració, i tu tens un xofer que t'espera a la porta. Així que, camarada, ahí tens la pistola. Guarda-te-la, que et farà falta per a fer la revolució nacional-sindicalista. Jo me'n vaig a ma casa... I va ser bona! Pobre Eugeni...

Apareix un CAPELLÀ, al costat del FUNCIONARI.

FUNCIONARI: *¿Viene usted con él, padre? ¿En qué puedo servirle?*

CAPELLÀ: Sóc Mossèn Antoni... El que va batejar la filla major de la Nati, la germana de la dona del teu nebot... En Lliria, però tu no vas vindre... Et tocava servei aquell dia... Jo sóc família de la Nati, per part de mare... La meua i la d'ella, cosines...

FUNCIONARI: *Ab, ya... Una recomendación... Conoce... Coneix vostè aquest home?*

CAPELLÀ: És clar que sí... És molt bona persona... Vam fer la guerra junts... En oficines... Ell sabia que jo era capellà, i no va denunciar-me...

VEU EN OFF: Sí que és infeliç la meua dona! S'encanta amb una mosca que donen en la pantalla! No li digues res ara... La tinc al meu costat, i com si no existira. Va a acabar-se la llimonada, tant de beure. Dona! Totes les set-

manes la mateixa. I facen el que facen, això no té importància. Sort que tenim l'àvia amb nosaltres. L'Encarna es queixa d'ella —sempre es queixa de tot, i com que no és sa mare...— però si no fóra per l'àvia, ja estaríem desocupats! Qui anava a quedar-se amb les criatures? S'havia acabat el cinema, i els passeigs, i tota la resta, i voríem què faria ella sense això... Menjar, beure i no parlar... Diu que té moltes preocupacions... Ella, preocupacions... Llavors jo, es veu que em xuple el dit... Mira, siestic en la glòria... Anar a l'oficina és com anar al casino, i vinga hores i més hores, i aguantar-li les puces als uns i als altres... Ah, i no òbrigues la boca, que te la jugues, país de cabrons...

Al lateral contrari s'illumina la figura de la DONA.

DONA: Ací ens avivarem de mosques! Una altra volta la finestra oberta! Que tu et creus que el «flit» el regalen en les drogueries? Vas a quedar-te cego, tant de llegir... No veus que no hi ha llum? Deus de saber-te de memòria el diari... Si posares en altres coses la mateixa atenció que poses en eixos papers... i total per al que diuen... mentides... únicament mentides...

VEU EN OFF: S'està acabant ja la pel·lícula... No sé quantes vegades me l'he vista ja... I després, l'himne, quadrar-se, i braç en alt, quines ganes de fotre... Un dia me n'he d'eixir del cine abans del final, ja estic cansant-me de fer el pallasso... Què s'han pensat, que poden disposar de les persones com si fórem ninots? Mira que jo tinc molt que agrair-los! Això serà la bona vida que jo em done, gràcies a ells, segurament... Les passe prou fotudes... Jo no sé de política, però a mi em sembla que això d'obligar tot el món a pensar el mateix, i no deixar ningú que diga negre quan és negre, i estar-se tot el dia fent demostracions de com eres de patriota, això va contra la mateixa persona. Si passes davant un quarter, saludar; si vas al cinema, saludar; si demanes almoïna en Auxilio Social, saludar... saludar en totes bandes. I això és el que més m'infla els nassos: que, damunt, siga cosa obligada. Vaja, com que tot és cosa obligada. Que saluden els que tenen molt que agrair, però nosaltres...

Apareix la figura de l'AMIC, en la zona il·luminada, al costat de la DONA.

AMIC: No sabia que el teu marit no estava en casa... No, no... No et preocupes... No m'apeteix ara prendre res... Bé, ja pots dir-li que li he aconseguit el treball que volia... Que s'hi presente dilluns proper... (Pausa.) Què passa, Encarna? No marxen bé les coses...?

DONA: Oh, sí... Moltes gràcies... (Pausa.) Mai no podem pagar-t'ho... Ja saps... Se'ns ha posat tot tan difícil...

AMIC: Vinga, dona... Els amics estem per això...

DONA: No, si no em queixe... Tot és qüestió de sort. Veus? Tu si que n'has tingut. A tu la guerra t'ha anat bé, i ara tens una bona posició... Però a nosaltres...

AMIC: Bah... Ja voràs com tot s'arregla... Únicament es tracta de tindre molta fe... i... de no buscar-se problemes... Sobretot, això: no buscar-se problemes. Li ho voldràs dir al teu marit...?

VEU EN OFF: Així que no em busque problemes? Doncs, mira, ara va i no m'alce quan s'acabe la sessió, i es posen a tocar el seu himne! Què s'heu pensat vosaltres? Sí senyor, sí senyor, sí senyor, abaixa el cap i calla! ¿Que

tu et creus que la llibertat és només que tindre tots els dies un plat de fetsos bullits i un got de vi de la marraixa? Ton pare! Ja m'has sentit: ton pare! I no em dóna la gana d'empassar-me-les més grosses! Estic fins ací mateix del treball, del cine del dissabte, de la casa i de tot! Em trenque les banyes perquè mengeu, i aneu vestits, i estigheu contents, i resulta que jo sóc l'únic que no ho estic mai. I vols dir-me per què? Perquè sóc un home, i me done compte de les coses... Només que per això! I açò no és vida... Que no ho comprens? Per viure dignament cal primer que res poder respirar... Papers i certificats i bones conductes i les animetes del purgatori, tot això a fer punyetes... Respirar amb la boca ben oberta... I posar-te dempeus només que si et dóna la gana! Per obligació, no... Això mai... Això és tan humiliant com fer-te caminar de genollons...

Acaba la projecció, i comença a sentirse el Cara al sol. El llum zenital de l'home augmenta considerablement d'intensitat.

...Però a mi ells no m'han d'humiliar. Vaja, que no han de fer-ho. Ja voran qui sóc jo. No m'alce a saludar, i s'ha acabat. I no m'alce, no m'alce, no m'alce...

I lentament, sense deixar de repetir-ho, l'home es posa dempeus, el braç en alt, mentre la música de l'himne passa de sobte, a primer terme, amb una gran violència.

RODOLF SIRERA
València, agost de 1977